

Het Nieuwe Instituut

Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.625.000

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.625.000

Over de instelling

Stichting Het Nieuwe Instituut (hierna: HNI) is het nationale instituut voor de ontwerpsector en bestrijkt met haar activiteiten en programma's de subsectoren ruimtelijk ontwerp (architectuur), vormgeving (inclusief mode) en digitale cultuur. Het gebouw van HNI herbergt een archief, tentoonstellingsruimten, een bibliotheek, debatruimtes, kantoren en een restaurant. HNI heeft een publieksfunctie en een functie voor professionele onderzoekers en ontwerpers. HNI is tevens een museum met een Rijkscollectie. Met ingang van 2020 vallen de activiteiten met betrekking tot deze museumfunctie, inclusief het archief en de architectuurcollectie, onder de Erfgoedwet.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.39 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Nieuwe Instituut een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.625.000, mits zij:

- Nog voor 2021 een uitgewerkt activiteitenplan voor de periode 2021 – 2024 voorlegt, met daarin aandacht voor de wijze waarop de ontwerpsector betrokken wordt bij de beleidsvorming.
- De activiteiten in de nieuwe situatie, waarbij taken enerzijds onder de Erfgoedwet en anderzijds onder de Basisinfrastructuur vallen, in een *midterm review* evalueert.
- Voor 2021 een stappenplan presenteert waarin zij uiteenzet hoe zij haar doelen met betrekking tot de toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie gaat realiseren.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

HNI bevordert samenwerking in de ontwerpsector. De instelling wil een agenderende rol spelen en ontwikkelt ten behoeve daarvan een visie op de gevolgen van een antropocentrische omgang met de aarde en integraal ontwerpen met aandacht voor ecologische belangen. Zij faciliteert en initieert onderzoek, al dan niet in samenwerking met kennisinstututen, en is actief op het gebied van kennisoverdracht en de bevordering van debat. Ten behoeve van de internationale promotie en versterking van de internationale

positie van het Nederlands ontwerp en de Nederlandse ontwerpsector verzorgt zij bezoekersprogramma's, uitwisselingen, biënnale-inzendingen en, via het agentschap, kennisuitwisseling. Een en ander in samenwerking met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. HNI vervult voorts een coördinerende en ondersteunende functie op het terrein van behoud en beheer, kennisoverdracht, ontsluiting en netwerkvorming voor de sectorcollecties.

HNI wijst in de aanvraag op haar unieke positie in de wereld. Deze positie ontleent zij aan de combinatie van functies van het gebouw en de diverse beleidsonderdelen. Zij combineert tentoonstellingsruimtes, archief, research en debat. Daarnaast stelt zij werkruimtes beschikbaar aan ontwerpers. De raad oordeelt hier positief over.

De raad erkent de complexe, meervoudige opdracht van HNI. Het is niet eenvoudig de activiteiten die in het kader van de Basisinfrastructuur worden ontwikkeld los te koppelen van de activiteiten die onder de Erfgoedwet vallen. HNI benadrukt terecht dat het de mogelijkheid om integraal te programmeren aangrijpt en onderdelen van HNI op elkaar wil betrekken. In de aanvraag wordt door middel van een schema weergegeven hoe de taken in het kader van respectievelijk de Basisinfrastructuur en de Erfgoedwet zijn verdeeld en waar de activiteiten elkaar overlappen. De raad vindt hier nog onvoldoende concrete aanknopingspunten voor de uitwerking. De aanvraag leest als een missiestatement en kent een hoog abstractie niveau, maar er worden weinig concrete activiteiten aan verbonden.

Het is de raad niet duidelijk in hoeverre het beleid voor 2021 – 2024 in samenspraak met de sector tot stand is gekomen. Als ondersteunende instelling heeft HNI de taak om in samenwerking met de ontwerpsector en andere relevante partijen de culturele, maatschappelijke en economische meerwaarde van de ontwerpsector te bevorderen. In dat kader ziet de raad voor zich dat HNI de behoeften van de sector peilt.

De raad waardeert het dat HNI door middel van informatieve en educatieve events zoals *Thursday Night Live!* meer aandacht heeft voor publieksonwikkeling. HNI wil met het plan voor *Gallery 3* nog een stap verder zetten door niet alleen werkruimtes, maar ook tentoonstellingsruimte beschikbaar te stellen. Onder de titel *By You* wil HNI experimenteren met tentoonstellingen in *Gallery 3* die op basis van een open oproep in huis gehaald worden. Hiermee krijgen programmamakers, ontwerpers of curatoren de gelegenheid om een eigen tentoonstelling in te richten. HNI zet zich in om de waarde van de ontwerpsector zichtbaar te maken. Hierbij ligt meer de nadruk op maatschappelijke en culturele, dan op de economische waarde. HNI ontwikkelt vanuit een ecologisch perspectief – in samenwerking met Natuurmonumenten – een nieuw instrument dat zij de *Zoöp* noemt. Met dit instrument kan, zo is het doel, de waarde van een

ecosysteem zichtbaar worden gemaakt door er een stem (en juridische status) aan te geven in besluitvormings- en ontwerpprocessen. Hiermee geeft HNI invulling aan haar agenderende rol.

HNI is ook een agentschap voor de ontwerpsector. Hiermee wordt de economische meerwaarde van de sector bevorderd. Zij speelt de rol van bemiddelaar en matchmaker en zorgt samen met relevante brancheorganisaties en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie voor up-to-date informatie voor ontwerpers die aspiraties hebben om in het buitenland te werken. In dit kader is er vanuit het veld veel waardering voor het Internationaal Bezoekers Programma. Ook de raad is positief over de inspanningen op dit gebied van HNI.

HNI zet zich in voor de erfgoedcollecties op het gebied van ontwerp in brede zin. HNI wil ook hier optreden als verbinder. De raad is hier positief over en kijkt uit naar de resultaten. Hij verwacht dat de inzet van middelen en mensen ertoe leidt dat een deltaplan voor waardevolle archieven tot stand gebracht wordt en collecties niet alleen in kaart worden gebracht, maar ook worden ontsloten. HNI formuleert stevige ambities voor het netwerk dat zich hiervoor gaat inzetten.

Vernieuwing

Met ingang van 2020 valt een groot deel van de activiteiten onder de Erfgoedwet. Hoe de nieuwe scheiding van functies uitwerkt, zal in de komende beleidsperiode blijken. Omdat HNI integraal programmeert, zullen de functies in veel gevallen overlappen en/of elkaar voeden. Met betrekking tot de taken die zij in het kader van de Basisinfrastructuur uitvoert, wil zij eerder consolideren en uitbouwen dan vernieuwen. Wel presenteert HNI een nieuwe, sterk agenderende attitude, waarmee zij in de sector nieuwe inzichten, werkwijzen en producten wil uitlokken.

De ondersteuning van een brede aanpak van ontwerparchieven is volgens de raad hard nodig en belangrijk. Evenals de ruimte die HNI maakt voor nieuw onderzoek. HNI beantwoordt met haar onderzoeksactiviteiten aan de behoefte aan onafhankelijke onderzoeksmogelijkheden van ontwerpers. In dit verband is het programma van de Fellowships vruchtbaar. De Fellows brengen nieuwe inzichten en zorgen voor informatie-uitwisseling in een internationale context.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

HNI is voor 90 procent afhankelijk van subsidies. Het verdienvermogen stijgt niet in de komende beleidsperiode. In 2019 had HNI 100 mensen in dienst, waarvan 55,2 fte vaste contracten (ca. 4 miljoen euro), 16,2 fte tijdelijke contracten (ca. 1 miljoen euro), 7,3 fte ingehuurd krachten (ca. 2,7 ton euro) en 42 vrijwilligers.

Uit de aanvraag blijkt niet dat beleid is ontwikkeld rondom vrijwilligers en werkervaringsplekken. Er is wel een stagebeleid. HNI heeft het voornemen de verhouding tussen vaste en tijdelijke contracten aan te passen van 70/30

in 2021 naar 60/40 in 2024, omdat zij een hybride organisatie is en het nodig is om medewerkers flexibel in te kunnen zetten. In 2018 is een nieuw functiehandboek in werking getreden. Niet blijkt hoe loonafspraken aansluiten bij de gevolgde cao, wat de vergoeding aan stagiairs is en of er door de inzet van vrijwilligers sprake is van verdringing van betaald werk. HNI is aangesloten bij de pensioenregeling van Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Eerder was de raad kritisch over het educatiebeleid van HNI. Inmiddels heeft HNI een aantal nieuwe educatieve activiteiten ontwikkeld. Vanaf 2018 bood HNI een vaste maakplek voor alle leeftijden, met activiteiten die inspelen op de actuele presentaties. Zij introduceerde ook FamilieFests: drie dagen waarop families als speciale gasten worden ontvangen en kunnen leren van ontwerpers en kunstenaars. De Thursday Night Workshops zijn bestemd voor volwassen deelnemers, die van makers en ontwerpers uit de wereld van architectuur, design en digitale cultuur leren over hun technieken, experimenten en vraagstukken. Ook speelt HNI in samenwerking met lokale educatiepartners en basisscholen een steviger rol in het primair onderwijs.

Geografische spreiding

HNI verzorgt buitenlandse presentaties, waarbij het Nederlandse paviljoen op de Venetiaanse Biënnale zal worden ingericht in samenwerking met de gemeenten Rotterdam en Amsterdam. HNI heeft onder meer via de educatieve programmering de relaties met Rotterdamse partners versterkt. Zij zoekt in het kader van regionalisering allereerst naar partners met een langetermijnagenda. Ze is in gesprek met de provincies Gelderland en Overijssel in verband met een langlopend onderzoek naar het landschap. Staatsbosbeheer is een partner die landelijk, regionaal en lokaal actief is en een verwante opdracht heeft om erfgoed en innovatie te verbinden. HNI ziet hier een mooie kans om maatschappelijke opgaven en vraagstukken te verbinden aan ontwerp. HNI is ook partij in de Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp. Zij heeft geen specifiek regionaal beleid.

Toepassing Fair Practice Code

HNI past de Fair Practice Code toe. Zij is met de werknemers in gesprek over het beloningsbeleid. Een aantal aspecten van de code blijft onderbelicht in het beleidsplan. Zo wordt niet aangegeven welke cao van toepassing is, wat het beleid is ten aanzien van vrijwilligers en of in de beloning van zzp'ers rekening wordt gehouden met hun extra kosten, zoals verzekeringen en sociale voorzieningen.

Het interne gesprek over groei en ontwikkeling wordt gestimuleerd. Er is aandacht voor een goed werkklimaat, door bijvoorbeeld aantrekkelijke

arbeidsvoorwaarden en flexibel werken. Ook heeft HNI aandacht voor talentontwikkeling en participatie van arbeidsgehandicapten en hanteert ze een op pluriformiteit gericht wervingsbeleid. Het ontwikkel- en opleidingsbeleid is gericht op aansluiting met de (creatieve) kennissamenleving, de ontwerpsector, de eigen organisatie en de individuele medewerkers.

Toepassing Governance Code Cultuur

HNI heeft een raad van bestuur met twee directeur-bestuurders en hanteert een raad-van-toezichtmodel. De bestuurssecretaris ondersteunt het bestuur en de raad van toezicht in het toezien op de uitvoering van de code. De omvang van de organisatie vraagt om een goede planning en *control*-cyclus, ondersteund door een administratief handboek. Dit handboek wordt in 2020 herzien. Voor de uitvoering, monitoring, bijsturing en verantwoording wordt gewerkt met structurele werkoverleggen, een PJP-cyclus (HR) en regelmatige financiële rapportages.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

HNI reflecteert op de vier p's en voegt daar de p voor 'planeet' aan toe. De personeelsbezetting is divers qua leeftijd, gender, nationaliteit en culturele achtergrond. Het streven naar inclusiviteit, en daarmee diversiteit, blijft een belangrijk uitgangspunt bij de keuze van nieuw te werven personeel. Op een mogelijke verbetering van diversiteit van het publiek wordt nauwelijks ingegaan. HNI formuleert geen kwantitatieve doelen noch een bijbehorend stappenplan. Gelet op haar omvang en statuus is dit een serieuze tekortkoming.